PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

OR-03.0003.237.2026

Pan
Łukasz Gibała
Radny Miasta Krakowa

Odpowiadając na Pana interpelację w sprawie wsparcia osób w spektrum autyzmu przez Miasto Kraków, przekazaną przez Pana Jakuba Koska, Przewodniczącego Rady Miasta Krakowa 17 marca 2026 r., uprzejmie informuję.

Spektrum autyzmu obejmuje szeroki zakres zaburzeń neurorozwojowych, które – mimo wspólnych cech – mogą przejawiać się w różnorodny sposób i z odmiennym nasileniem u poszczególnych osób. Każda osoba w spektrum autyzmu funkcjonuje indywidualnie, charakteryzując się własnym zestawem umiejętności, potrzeb oraz trudności. Z tego względu zarówno proces diagnostyczny, jak i podejmowane działania terapeutyczne wymagają podejścia spersonalizowanego, uwzględniającego specyfikę danej osoby.

Osoby ze spektrum autyzmu mogą uzyskać – w zależności od wieku – orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku osób do 16. roku życia) lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16. roku życia). Na podstawie tych orzeczeń przysługują im określone uprawnienia i formy wsparcia, których zakres jest uzależniony od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

Miasto Kraków realizuje szereg działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, z których korzystać mogą również osoby w spektrum autyzmu. Działania te obejmują różnorodne formy wsparcia społecznego, edukacyjnego i organizacyjnego, mające na celu poprawę jakości życia oraz zwiększenie dostępności usług publicznych dla tej grupy mieszkańców.

Ad 1.

Miasto Kraków realizuje zadania na rzecz osób w spektrum autyzmu oraz ich rodzin w ramach polityki społecznej, w szczególności poprzez działania podejmowane przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa oraz miejskie jednostki organizacyjne, w tym jednostki pomocy społecznej. Wsparcie to obejmuje m.in. dostęp do świadczeń pomocy społecznej, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, wsparcia środowiskowego oraz działań edukacyjnych i integracyjnych. Istotną rolę odgrywa również współpraca z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania publiczne na rzecz osób z zaburzeniami neurorozwojowymi, w tym osób w spektrum autyzmu.

Zgodnie z § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym* w przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera lub niepełnosprawności sprzężone, zatrudnia się dodatkowo: nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów lub pomoc nauczyciela - z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Istotną rolę w systemie wsparcia pełni Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy pn. Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych w Krakowie, obejmujący kompleksowym wsparciem terapeutyczno-edukacyjnym dzieci i młodzież w wieku od 3. do 25. roku życia. W ramach jego działalności funkcjonuje Ośrodek dla Osób z Autyzmem zapewniający opiekę medyczną, rehabilitacyjną oraz terapeutyczną. Obecnie w początkowej fazie opracowania znajduje się projekt zagospodarowania terenu, związany z realizacją placu zabaw przy Ośrodku. Opracowanie projektowe oraz realizacja robót budowlanych na części obszaru znajduje się po stronie sponsora - Fundacji Polskiego Związku Firm Deweloperskich. Aktualnie trwają zaawansowane prace nad koncepcją. Wszelkie elementy zagospodarowania są konsultowane z Zarządem Zieleni Miejskiej w Krakowie oraz z Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym.

Integracyjne Centrum Rodziców z dzieckiem po szóstym roku życia o specjalnych potrzebach rozwojowych (w skrócie ICR) działa od początku września 2021 r. na osiedlu Uroczym 14 w godzinach 12^{30} – 17^{30}. Jest to pierwsze w Polsce miejsce stworzone z myślą o potrzebach starszych dzieci z niepełnosprawnościami (głównie dzieci w spektrum autyzmu) i ich rodziców, w którym mogą się spotykać, brać udział w warsztatach, szkoleniach i konsultacjach. Obecnie Miasto zawarło umowę z organizatorem - Stowarzyszeniem Razem dla Integracji na prowadzenie Integracyjnego Centrum Rodzica do grudnia 2027 r.

Fundacja Szkoła bez Barier na Rzecz Edukacji Dzieci i Młodzieży ze Sprzężonymi Niepełnosprawnościami w 2026 r. kontynuuje wsparcie dla rodzin wychowujących dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami – Świetlica Interwencyjno-Wytchnieniowa dla dzieci w wieku szkolnym oraz starszych ze sprzężonymi niepełnosprawnościami rozpoczęła działalność 22 października 2024 r. Placówka działa w ramach projektu Centrum Wsparcia Rodziny, który wspiera rodziny dzieci z niepełnosprawnościami skupione wokół społeczności Zespołu Szkół Specjalnych nr 11 w Krakowie. Zadanie jest współfinansowane ze środków Gminy Miejskiej Kraków w ramach otwartego konkursu ofert.

Świetlica funkcjonuje w budynku Zespołu Szkół Specjalnych nr 11 przy ul. Dobczyckiej 20. Szkoła jest partnerem przedsięwzięcia i udostępnia swoją bazę lokalową na potrzeby realizacji projektu. To pierwsza tego typu inicjatywa w Krakowie, odpowiadająca na rosnące potrzeby rodzin, szczególnie tych opiekujących się dorastającymi i dorosłymi dziećmi ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, w tym również z autyzmem. Beneficjenci to uczniowie i absolwenci szkół specjalnych w Krakowie. Jest to jedno z niewielu miejsc, zapewniających pomoc dla osób korzystających z posiłków podawanych przez PEG, z rurkami tracheotomijnymi do wspierania oddechu, czy chorujących na epilepsję, dla których trudno jest znaleźć inne placówki, które mogłyby zapewnić im opiekę odpowiednią do ich potrzeb.

Program Kraków dla Rodziny „N" skierowany jest do rodzin, do których należą dzieci z niepełnosprawnościami lub dorośli z niepełnosprawnościami powstałymi przed 21. rokiem życia (w tym również osoby w spektrum autyzmu), a jego celem jest zwiększanie aktywności tych rodzin w życiu społecznym poprzez ułatwianie im dostępu do dóbr publicznych i usług. W ramach uczestnictwa w Programie członkowie rodzin otrzymują spersonalizowane Karty „N" (Krakowskie Karty dla Rodzin z Niepełnosprawnym Dzieckiem), na podstawie których mogą korzystać z uprawnień oferowanych przez instytucje partnerskie:

- bezpłatnego korzystania z komunikacji miejskiej na terenie Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, które przystąpiły do porozumienia w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego,
- 50% zniżki w opłatach za bilety wstępu do krakowskiego ZOO, do miejskich muzeów, teatrów oraz na miejskie baseny,
- 70% zniżki na wybrane wydarzenia realizowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe,
- przyjęcia w pierwszej kolejności do krakowskich żłobków dzieci z rodzin objętych programem Kraków dla Rodziny „N",
- 50% zniżki za każdą dodatkową godzinę korzystania przez dziecko w wieku do lat 6 z nauczania, wychowania i opieki w krakowskich przedszkolach dla dzieci z rodzin objętych programem Kraków dla Rodziny „N" (zniżka łączy się ze zniżką wynikającą z posiadania Krakowskiej Karty Rodzinnej 3+, w skutek czego korzystanie z dodatkowych godzin w przedszkolu jest bezpłatne),
- bezpłatnego wejścia do wszystkich oddziałów Muzeum Narodowego w Krakowie,
- korzystania z katalogu oferty prywatnych firm i instytucji.

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków realizowany jest przewóz osób z niepełnosprawnościami, z którego mogą również korzystać osoby w spektrum autyzmu, posiadające uprawniające orzeczenia o niepełnosprawności. Przewozy odbywają się w ramach przewozu indywidualnego, zgodne z regulaminem przewozu. Świadczenie usług przewozu osób niepełnosprawnych odbywa się w systemie „od drzwi do drzwi". Prawo do korzystania z dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków przewozu osób niepełnosprawnych mają osoby z niepełnosprawnościami zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kraków i posiadające ważne orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne). Usługa realizowana jest samochodami dostosowanymi do przewozu osób z niepełnosprawnościami, wyposażonymi w windy bądź inne urządzenia do przemieszczania osób z niepełnosprawnościami. Prawo do korzystania z dofinansowanego przez Gminę Miejską Kraków przewozu mają także dzieci posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, przy czym usługa ta nie obejmuje przewozów dzieci niepełnosprawnych z domu do szkoły na zajęcia lekcyjne i z powrotem.

Dowóz dzieci, uczniów i młodzieży niepełnosprawnej do i ze szkół, placówek oświatowych, placówek oświatowo-wychowawczych, przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków realizowany jest zgodnie z 39 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe.* Bezpłatny transport przysługuje:

- uczniom niepełnosprawnym objętym kształceniem specjalnym – do najbliższej szkoły podstawowej,
- uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – do najbliższej szkoły

ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia,

- dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim na zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze – do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 25. rok życia,
- dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, do ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego – do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 24. rok życia.

Ponadto na podstawie art. 32 ust. 6 ww. ustawy niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześcioletnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym przysługuje bezpłatny transport i opieka w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego.

Od 1 września 2019 r. Gmina Miejska Kraków organizuje niepełnosprawnym dzieciom trzy- i czteroletnim bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub innej formy wychowania przedszkolnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w ramach działań na rzecz osób w spektrum autyzmu podejmuje następujące działania:

1) prowadzi i rozwija infrastrukturę domów pomocy społecznej i innych miejsc dla osób niepełnosprawnych intelektualnie;
   W roku 2023 MOPS zakończył modernizację oraz w pełni wyposażył budynek przy al. Modrzewiowej 25 dostosowany do specyficznych potrzeb osób w spektrum autyzmu, wymagających całodobowej opieki osób drugich. Dom przeznaczony jest dla 18 osób dorosłych oraz 2 dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. W ramach pobytu mieszkańcy mogą rozwijać swoje kompetencje społeczne, poznawcze, emocjonalne i komunikacyjne. Poza świadczeniem usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i zapewnieniem potrzeb edukacyjnych jednostka oferuje m.in. rehabilitację, terapię wspomaganą, pomoc psychologiczną i pedagogiczną, ale także szeroko rozumianą integrację społeczną, w warunkach jak najbardziej zbliżonych do domowych. Jest to nowoczesne, bardzo kameralne miejsce, położone w spokojnej części miasta. Całkowity koszt modernizacji i wyposażenia to 10 933 503,78 zł, z czego kwotę 2 582 752,32 zł pozyskano z rządowego dofinansowania w ramach Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Łącznie na terenie Krakowa funkcjonują aktualnie cztery Domy Pomocy Społecznej przeznaczone dla dorosłych, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, które zapewniają w sumie 312 miejsc. Domy te w ramach działań statutowych zapewniają wsparcie m.in. osobom w spektrum autyzmu, wymagającym całodobowej opieki.

Ponadto Gmina Miejska Kraków finansuje pobyt 8 osób w spektrum autyzmu w Małopolskim Domu Pomocy Społecznej „Na Farmie Życia" w Więckowicach, prowadzonego w oparciu o art. 67 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przez Fundację Wspólnota Nadziei. W roku 2025 łączna kwota dofinansowania wyniosła 798 183,44 zł.

2) prowadzi i rozwija infrastrukturę ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
   Na terenie Krakowa funkcjonuje 11 środowiskowych domów samopomocy przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z łączną liczbą 455 miejsc. W roku 2025 z oferty

środowiskowych osób samopomocy skorzystało 511 osób, w tym 159 z niepełnosprawnością sprzężoną lub spektrum autyzmu, głównie w ramach placówek typu B – przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Jeden ze środowiskowych domów samopomocy prowadzony jest przez Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Krakowie. Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z autyzmem lub Zespołem Aspergera funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 8^{00}-20^{00}. Przeznaczony jest dla 22 osób z niepełnosprawnością intelektualną z diagnozą autyzmu lub zaburzeniami pokrewnymi, w którym prowadzone są różnorodne zajęcia dla uczestników: trening funkcjonowania w życiu codziennym, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia, niezbędną opiekę nad uczestnikami, umożliwienie uczestnikom spożycia ciepłego posiłku w formie cateringu lub treningu kulinarnego, oraz zajęcia ruchowe. Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Krakowie prowadzi również Poradnię wspierającą dla osób ze spektrum autyzmu. W Poradni odbywa się rehabilitacja osób niepełnosprawnych zapewniając różnorodne formy wsparcia: zajęcia terapeutyczno-edukacyjne, ogólnorozwojowe, psychologiczno-pedagogiczne, rehabilitację ruchową, logopedię, hydroterapię i dogoterapię itp. W placówce realizowany jest projekt finansowany przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dzięki czemu beneficjenci uczestniczą w kompleksowej, ciągłej rehabilitacji zdobywając umiejętności niezbędne do samodzielnego życia.

Gmina Miejska Kraków trzykrotnie składała wnioski o uruchomienie środowiskowego domu samopomocy typu D, tj. dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną lub spektrum autyzmu, w ramach rozwoju sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

- w roku 2020 dla 15 osób w lokalu przy ul. Olsztyńskiej 14 w Krakowie. Wniosek nie został uwzględniony przez Małopolski Urząd Wojewódzki z uwagi na duży zakres wymaganych prac oraz brak pozwolenia na budowę i opracowanej dokumentacji projektowej;
- w roku 2021 dla 20 osób w lokalu na os. Słonecznym 15 w Krakowie (lokal w zasobach Gminy, w którym prowadzono ŚDS dla osób z chorobą Alzheimera). Wniosek nie został zarekomendowany przez Małopolski Urząd Wojewódzki, z uwagi na fakt, że 139 osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi zostało objętych opieką przez pozostałe środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na terenie Krakowa;
- w roku 2024 dla 15 osób przy ul. Źródlanej 15 w Krakowie. Wniosek został zarekomendowany przez Małopolski Urząd Wojewódzki. Mimo rekomendacji Wojewody nie uzyskał akceptacji Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Dzieci z trudnościami wychowawczymi, w szczególności dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju (autyzmem i zaburzeniami ze spektrum autyzmu - ASD), a także dzieci z rodzin doświadczających wielokrotnego wykluczenia, dzieci o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z niepełnosprawnością sprzężoną, z zaburzeniami psychicznymi, z rodzin korzystających z PO PŻ (Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa) oraz zagrożonych wykluczeniem w związku z rewitalizacją obszarów

zdegradowanych mogą również uczestniczyć w zajęciach w Placówce Wsparcia Dziennego „Przystanek Świetlica". Placówka prowadzona jest w formie opiekuńczo-specjalistycznej na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Krakowa i zapewnia 30 miejsc opieki i wychowania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie zleca również organizacji pozarządowej prowadzenie Klubu Integracji Społecznej dla osób z niepełnosprawnością. W KIS realizowane są zadania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, a jego beneficjenci mają możliwość korzystania ze wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego, treningów pracy, doradztwa zawodowego, szkoleń czy praktyk. Zakres wsparcia dostosowywany jest do potrzeb beneficjentów.

3) prowadzi i rozwija infrastrukturę mieszkań treningowych lub wspomaganych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
Obecnie w Krakowie funkcjonują 3 mieszkania wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, które zapewniają łącznie 16 miejsc. Mieszkania te mogą zapewnić wsparcie m.in. dla osób będących w spektrum autyzmu, których stan zdrowia pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Funkcjonujące mieszkania wspomagane przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, są rezultatem realizowanego w latach 2019-2023 projektu pn. „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

4) organizuje specjalistyczne usługi, usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnościami, realizuje Program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026;
Specjalistyczne usługi oraz usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością przeznaczone są dla rodzin zamieszkałych w Krakowie, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko z niepełnosprawnością i które z uwagi na niepełnosprawność dziecka, a także w przypadku specjalistycznych usług z uwagi na problemy opiekuńczo -wychowawcze, wymagają specjalistycznego wsparcia.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone na terenie Gminy Miejskiej Kraków polegają w szczególności na: wspieraniu rodziny w uczeniu i rozwijaniu u dziecka niepełnosprawnego umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, interwencji i pomocy w środowisku i rodzinie, wspieraniu i treningu rodziny w zakresie wspomagania procesu leczenia, przejęcia czasowej opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością z zapewnieniem niezbędnych potrzeb życiowych w celu umożliwienia rodzicom załatwienia spraw związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, spraw urzędowych, zadbania o własne zdrowie, a także celem umożliwienia rodzicom odpoczynku.

Usługa asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością obejmuje: sprawowanie opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością na czas nieobecności rodzica, obejmujące wykonywanie czynności opiekuńczych, towarzyszenie dziecku w kontaktach z rówieśnikami oraz towarzyszenie dziecku w trakcie zajęć edukacyjnych, rehabilitacyjnych w zastępstwie rodzica, który w tym czasie realizuje własne potrzeby zdrowotne, zawodowe, edukacyjne lub podejmuje sprawy urzędowe; pomoc dziecku w nauce i/lub przyswojeniu podstawowych umiejętności życiowych i społecznych; towarzyszenie rodzicowi w czynnościach opiekuńczych, w kontaktach ze służbą zdrowia czy innymi podmiotami

istotnymi dla rozwoju dziecka, o ile stan dziecka wymaga pomocy rodzica i drugiej osoby, lub rodzic jest w sytuacji zdrowotnej uzasadniającej pomoc osoby trzeciej; udzielanie informacji rodzicom w zakresie pozyskiwania wiedzy o formach i podmiotach mogących udzielić pomocy dziecku, a także w zakresie możliwości samopomocy.

Zarówno specjalistyczne usługi, jak i usługa asystenta, mają na celu poprawę jakości życia dzieci z niepełnosprawnością w rodzinach, integrację rodziny, podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny, kształtowanie pozytywnych relacji pomiędzy członkami rodziny, zwiększenie samodzielności dzieci z niepełnosprawnością i ich aktywności. Dodatkowo celem ww. zadań publicznych jest odciążenie rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnością celem umożliwienia realizacji rodzicowi/opiekunowi własnych potrzeb zdrowotnych, zawodowych, edukacyjnych lub urzędowych.

MOPS realizuje także Program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026. Celem zadania jest zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób z niepełnosprawnościami. Zakres realizacji usług wynika z zapisów Programu i jest ściśle dostosowany do potrzeb osób korzystających z asystencji.

Osoby, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób mogą zgłosić się do MOPS po pomoc usługową w formie usług opiekuńczych. W zakresie tego wsparcia jest pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieka higieniczna, pielęgnacja oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

5) organizuje pomoc dla osób w wieku aktywności zawodowej;
Osoby z niepełnosprawnością (w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) będące w wieku aktywności zawodowej mogą zostać objęte treningiem kompetencji i umiejętności społecznych. Usługa realizowana jest w formie spotkań indywidualnych i grupowych, a jej zakres uzależniony jest od indywidualnych potrzeb beneficjentów zadania. W ramach ww. usługi osoba może uzyskać wsparcie w prowadzeniu gospodarstwa domowego, dbałości o swoje podstawowe potrzeby, organizacji i przestrzegania planu dnia, załatwiania spraw urzędowych, poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, kształtowania i utrzymywania właściwych relacji z otoczeniem, pokonywania barier związanych z niepełnosprawnością. Trener wesprze osobę z niepełnosprawnością także w poszukiwaniu, pozyskiwaniu i korzystaniu ze wsparcia w obszarach, w których Uczestnik nie jest w stanie poradzić sobie samodzielnie i/lub chciałby rozwinąć swoją wiedzę i kompetencje i/lub mógłby nabyć uprawnienia (np. do świadczeń z zabezpieczenia społecznego).

6) realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wobec osób z orzeczoną niepełnosprawnością;
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie realizuje m.in. zadania z zakresu rehabilitacji społecznej wobec osób z orzeczoną niepełnosprawnością, w tym osób w spektrum autyzmu. Podstawowym warunkiem skorzystania z większości form wsparcia jest posiadanie ważnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydanego przez powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności. Osoby ze spektrum autyzmu, które mają takie orzeczenie (stopień lekki, umiarkowany, znaczny lub orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami) oraz złożą stosowny wniosek, mogą korzystać z katalogu usług i świadczeń przewidzianych dla osób z niepełnosprawnościami,

zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami. Szczegółowe informacje oraz procedury realizowanych zadań znajdują się na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Kraków w zakładce „usługi - załatw sprawę" oraz na stronie internetowej MOPS w Krakowie w zakładce „PFRON – wsparcie dla niepełnosprawnych".

Wśród zadań ustawowych o szczególnym znaczeniu dla osób w spektrum autyzmu, którego celem jest rozwijanie, podtrzymywanie lub przywracanie umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia lub funkcjonowania w codziennym życiu jest uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej na podstawie wskazań zawartych w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności. Na terenie Krakowa funkcjonuje obecnie 12 WTZ. W warsztatach tych osoby z niepełnosprawnościami – w tym bardzo często osoby w spektrum autyzmu – uczestniczą w codziennych zajęciach pozwalających na nabywanie lub przywracanie utraconych kompetencji.

Ad 2.

Rozwój mieszkań treningowych oraz innych form wspieranego mieszkalnictwa pozostaje w obszarze działań Miasta w zakresie polityki społecznej i mieszkalnictwa wspomaganego. Tego typu rozwiązania stanowią istotny element systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, umożliwiając im stopniowe zwiększanie samodzielności. Ewentualne decyzje w tym zakresie uzależnione są od dostępnych środków finansowych, potrzeb społecznych oraz możliwości organizacyjnych.

Gmina Miejska Kraków aktualnie użycza 33 lokale mieszkalne, z czego 19 pełni funkcję mieszkań treningowych lub wspomaganych – mogą z nich korzystać osoby będące w spektrum autyzmu, w zależności od ich sytuacji życiowej i doświadczanych ograniczeń. Zasób ten pozostaje w dyspozycji następujących jednostek:

1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (14 lokali):
   - 3 lokale dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
   - 2 lokale dla osób w podeszłym wieku,
   - 2 lokale dla pełnoletnich wychowanków w procesie usamodzielnienia,
   - 7 lokali dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością;
2) Domy Pomocy Społecznej w Krakowie (5 lokali):
   - 4 lokale dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
   - 1 lokal dla osób zmagających się z problemami alkoholowymi.

Od 2025 r. w Krakowie działa nowy program Społeczna Agencja Najmu, który jest skierowany do osób pracujących, tj. głównie osób młodych znajdujących się na początku swojej drogi zawodowej, osób z niepełnosprawnościami (w tym osób z autyzmem), rodziców samotnie wychowujących dzieci, które mają udokumentowane minimum 1-miesięczne zatrudnienie i są w trakcie jego obowiązywania. W ramach działalności Społecznej Agencji Najmu uczestnicy projektu są objęci wsparciem specjalisty do spraw usług społecznych wspomagających aktywną integrację, który przeprowadzi kompleksową diagnozę potrzeb (w tym m.in. analizę sytuacji społecznej, zawodowej uczestnika projektu), w oparciu o którą opracowany zostanie indywidualny plan działania, jak również przeprowadzony indywidualny trening kompetencji społecznych. Jeżeli zajdzie taka potrzeba, uczestnicy projektu otrzymają wsparcie psychologa. Dodatkowo, w okresie realizacji projektu, uczestnicy zostaną objęci wsparciem specjalisty do spraw aktywnej rekrutacji i obsługi najemców.

W ramach Projektu pn. „Budowane na miarę – rozwój infrastruktury zdeinstytucjonalizowanego wsparcia kierowanego do osób niesamodzielnych w Gminie Miejskiej Kraków" realizowana jest inwestycja, w wyniku której powstanie budynek przy ul. Golikówka, zaprojektowany na potrzeby ośrodka wsparcia dla 35 osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi, z pięcioma miejscami całodobowymi okresowego pobytu. Zakończenie inwestycji planowane jest w 2027 r.

Tego typu działania realizowane są również przez organizacje pozarządowe, np. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ognisko, które prowadzi projekt „Dom Przy Ognisku" – mieszkanie treningowe dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, zapewniające całodobowe wsparcie oraz trening samodzielności. Projekt dofinansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w ramach art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych*, w ramach konkursu nr 1/2024 pn. „Wspieramy aktywność". Realizacja projektu trwa od 1 kwietnia 2025 roku do 31 marca 2028 r. Pobyt uczestnika trwa minimum 1, a maksimum 12 tygodni. Długość pobytu uczestnika ustalana jest indywidualnie i zapisywana w Indywidualnym Planie Działania. Przez trzy lata trwania projektu wsparciem zostanie objętych 40 uczestników projektu. W mieszkaniu treningowym są prowadzone treningi zwiększające samodzielne funkcjonowanie uczestników w miejscu zamieszkania i przygotowanie do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego i realizowania różnorodnych ról społecznych w przyszłości. Dzięki stworzeniu warunków środowiska domowego uczestnicy poprzez realizowanie treningów zdobywają umiejętności wykonywania konkretnych czynności samoobsługowych w domu, dbania o higienę osobistą i zdrowie, samodzielność ekonomiczną, orientację w otoczeniu, decyzyjność, współpracę oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Ad 3.

Osoby w spektrum autyzmu wymagające intensywnego wsparcia, w tym całodobowej opieki, mogą korzystać z instytucjonalnych form pomocy funkcjonujących na terenie Krakowa, w szczególności z usług świadczonych przez środowiskowe domy samopomocy, domy pomocy społecznej oraz inne placówki zapewniające całodobową opiekę i specjalistyczne wsparcie terapeutyczne, a także z usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością. Zakres i forma pomocy dostosowywane są każdorazowo do indywidualnych potrzeb danej osoby.

Ponadto Gmina Miejska Kraków finansuje pobyt 8 osób w spektrum autyzmu w Małopolskim Domu Pomocy Społecznej „Na Farmie Życia" w Więckowicach (który stanowi jedno z pierwszych w Polsce miejsc całodobowego pobytu dla dorosłych osób w spektrum autyzmu, a także dzienne centrum aktywności) prowadzonego w oparciu o art. 67 ustawy z 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* przez Fundację Wspólnota Nadziei. W roku 2025 łączna kwota dofinansowania wyniosła 798 183,44 zł.

Osoby z autyzmem posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne oraz dzieci od 2. roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mogą skorzystać z realizowanego przez Gminę Miejską Kraków ministerialnego Programu „Opieka wytchnieniowa" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026. Kraków realizuje Program w formie 14 dniowego, całodobowego pobytu w Miejskim Centrum Opieki przy ul. Wielickiej 267 (dla osób pełnoletnich) oraz w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby/dziecka z niepełnosprawnością. Program skierowany

jest do członków rodzin/opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, które wymagają stałego, często całodobowego wsparcia. Udział w Programie dla uczestników jest bezpłatny.

Urząd Miasta Krakowa realizuje również projekt pod nazwą „Wspornik - Punkt Wsparcia Opiekunów" – jest to zadanie publiczne, realizowane jako kontynuacja projektu realizowanego przez Fundację Pełną Życia od 2020 r. w partnerstwie z Gminą Miejską Kraków, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego. Obecnie Gmina zapewnia okres trwałości Wspornika (zleconego do realizacji przez GMK w otwartym konkursie ofert) do 31 października 2026 r.

Do projektu może przystąpić każda osoba niesamodzielna wraz z opiekunem faktycznym zamieszkująca Gminę Miejską Kraków. Przez osobę niesamodzielną rozumie się osobę, której wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia, zaś opiekun faktyczny to osoba pełnoletnia opiekująca się osobą niesamodzielną z rodziny lub osobą niespokrewnioną.

Pierwszym kontaktem zajmują się doradcy, udzielając wsparcia osobom zgłaszającym się, również anonimowo. Proces wsparcia doradcy rozpoczyna się szczegółowym badaniem sytuacji i potrzeb rodziny. Kolejnym krokiem jest kontakt z pracownikiem socjalnym, który przedstawia możliwości uzyskania pomocy i świadczeń w innych instytucjach. Pomaga on również w uzupełnieniu wniosków i podań. Każda osoba zgłaszająca się do projektu może skorzystać z porady lekarskiej, psychologicznej i pielęgniarskiej. Osoby, które nie korzystają z usług asystenckich i opiekuńczych w innych instytucjach, mogą skorzystać z opieki wytchnieniowej. O przyznaniu opieki decyduje zespół interdyscyplinarny, na podstawie bieżącej sytuacji rodziny i punktacji uzyskanej w procesie rekrutacyjnym. Każda rodzina, która skorzystała z opieki, może skorzystać z turnusu rehabilitacyjnego w miejscu zamieszkania, a osoby w wyjątkowo trudnej sytuacji mogą skorzystać z fizjoterapii doraźnej, niezależnie od opieki wytchnieniowej. Udział w projekcie jest całkowicie bezpłatny.

Ad 4.

W przestrzeni komunikacji miejskiej realizowane są działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym. W pojazdach Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego S.A. w Krakowie emitowane są spoty edukacyjne. W formie przykładu można przytoczyć film nakręcony w krakowskim tramwaju, w którym wystąpił chłopiec z zespołem Aspergera oraz Andrzej Bargiel. Spot pokazuje jak himalaista ubrany w narciarski strój, rękawice i narty z wielkim trudem wsiada do tramwaju i próbuje kupić bilet w automacie. W ten sposób Fundacja Autyzm Up zajmująca się osobami z autyzmem oraz MPK S.A. w Krakowie edukują, jak funkcjonują osoby z autyzmem w przestrzeni publicznej, zwłaszcza w kwestii korzystania przez nie z komunikacji zbiorowej. Działania te wpisują się w szerszą politykę budowania świadomości społecznej i kształtowania postaw otwartości oraz zrozumienia wobec osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto Spółka planuje włączyć się w obchody Autystycznego Dnia Dumy 18 czerwca 2026 r.

Wydział Komunikacji Społecznej UMK za pośrednictwem portalu Kraków.pl oraz w newsletterze dla prasy od wielu lat informuje o sprawach związanych ze wsparciem osób w spektrum autyzmu, a także o inicjatywach Miasta zwiększających świadomość społeczną w tym zakresie. Dotychczasowe publikacje dotyczyły m.in. informacji o powstaniu Centrum

Autyzmu i różnorodnych przedsięwzięciach, konferencjach czy wydarzeniach kulturalnych związanych z tym zagadnieniem. Portal Krakow.pl regularnie informuje o krakowskich wydarzeniach w ramach Europejskiego Tygodnia Autyzmu czy Światowego Dnia Świadomości Autyzmu. Wydział Komunikacji Społecznej zapewni również pełne wsparcie informacyjne przy kolejnych inicjatywach (m.in. publikacje na łamach serwisu Krakow.pl i w mediach społecznościowych, relacja telewizji miejskiej Kraków.pl).

Referat ds. Problematyki Osób z Niepełnosprawnościami w Wydziale Polityki Społecznej, Równości i Zdrowia UMK prowadzi na łamach serwisu Krakow.pl stronę Kraków bez Barier, na której publikowane są wiadomości przydatne dla osób z niepełnosprawnościami, w tym dla osób w spektrum autyzmu. Znaleźć tam można również Krakowski Informator dla Osób z Niepełnosprawnościami, który zawiera kompleksowe informacje dotyczące praw, świadczeń i instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami na terenie Krakowa, co ułatwia mieszkańcom orientację w systemie pomocy oraz wspiera ich w korzystaniu z przysługujących uprawnień.

Na stronie Kraków bez Barier opublikowane zostały m.in. informacje o miejskiej kampanii społecznej „Różni, ale Równi. Zobacz człowieka", której celem jest uwrażliwienie mieszkańców Krakowa na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Kampania podzielona została na kilka etapów, a czwarty z nich poświęcony został osobom ze spektrum autyzmu. Na stronie znaleźć można informacje, jak powinno się zachować w towarzystwie osób z całościowym zaburzeniem, jak np. autyzm.

Ad 5.

W 2024 r. Urząd Miasta Krakowa analizował potencjalne możliwości włączenia się do międzynarodowego programu Hidden Disabilities – „Słonecznik Ukryte Niepełnosprawności". Nie podjęto wtedy decyzji o przystąpieniu do inicjatywy, przede wszystkim z uwagi na ograniczenie środków finansowych, a także fakt, że - zgodnie z zasadami programu - mogli do niego dołączać przedsiębiorcy oraz organizacje pożytku publicznego. W związku z tym UMK nie miał formalnych możliwości uczestnictwa w akcji. Do programu Hidden Disabilities – „Słonecznik Ukryte Niepełnosprawności" którego celem jest m.in. zapewnienie wsparcia osobom z niewidocznymi niepełnosprawnościami czy szczególnymi potrzebami podczas podróży przystąpił natomiast Kraków Airport jako pierwszy port lotniczy w Polsce. Informacja o tej inicjatywie rozpowszechniona została m.in. na miejskim portalu Kraków.pl.

Ad 6.

Urząd Miasta Krakowa w okresie od 23 sierpnia do 30 września 2021 r. przeprowadził 12 szkoleń dla dyrektorów oraz pracowników Urzędu Miasta Krakowa w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, w myśl zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*. W każdym szkoleniu udział wzięło 25 osób, ogółem przeszkolono 300 osób. Celem szkolenia było podniesienie poziomu wiedzy i świadomości uczestników w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnością, uwrażliwienie uczestników na indywidualne potrzeby osób z niepełnosprawnością wynikające z różnych jej typów, rozwój umiejętności komunikacji uczestników w kontaktach z osobami z niepełnosprawnością oraz rozwinięcie kompetencji w zakresie efektywnej komunikacji w kontaktach z klientem z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

W 2024 r. Urząd Miasta Krakowa organizował następujące szkolenia, których tematyka obejmowała również zagadnienia związane z obsługą osób w spektrum autyzmu:

1) warsztaty dla przedstawicieli NGO i instytucji publicznych – tworzenie tekstów ETR (termin/liczba osób):
   - 16 października 2024 r. – 11 osób,
   - 17 października 2024 r. – 11 osób,
   - 6 listopada 2024 r. – 11 osób,
   - 7 listopada 2024 r. – 8 osób;
2) dla pracowników szpitali miejskich, Miejskiego Centrum Opieki oraz Biura Nadzoru Właścicielskiego UMK z zakresu obsługi osób z niepełnosprawnością intelektualną (termin/liczba osób):
   - 18 listopada 2024 r. – 18 osób,
   - 19 listopada 2024 r. – 13 osób,
   - 22 listopada 2024 r. – 17 osób;
3) dla kadry zarządzającej Urzędu Miasta Krakowa oraz jednostek podległych w zakresie wdrażania dostępności w administracji publicznej w myśl zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (termin/liczba osób):
   - 9 grudnia 2024 r. – 21 osób,
   - 12 grudnia 2024 r. – 16 osób,
   - 13 grudnia 2024 r. – 18 osób;
4) dla pracowników Urzędu Miasta Krakowa oraz jednostek miejskich w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w myśl zapisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (termin/liczba osób):
   - 15 października 2024 r. – 20 osób,
   - 18 października 2024 r. – 24 osoby,
   - 22 października 2024 r. – 24 osoby,
   - 23 października 2024 r. – 24 osoby;
5) dla dyrektorów placówek oświatowych (dyrektorów szkół) na terenie Miasta Krakowa z zakresu organizacji wdrażania dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w placówkach oświatowych (termin/liczba osób):
   - 25 listopada 2024 r. – 13 osób,
   - 26 listopada 2024 r. – 16 osób,
   - 27 listopada 2024 r. – 19 osób,
   - 28 listopada 2024 r. – 17 osób,
   - 29 listopada 2024 r. – 12 osób,
   - 2 grudnia 2024 r. – 18 osób;
6) spotkanie koordynatorów miejskich instytucji kultury (termin//liczba osób):
   - 10 listopada 2024 r. – 32 osoby.

Pracownicy Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie uczestniczą w szkoleniach organizowanych przez Fundację Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych, której celem jest promocja różnych form zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, wspieranie ich aktywizacji zawodowej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej, a także działania na rzecz rozwoju edukacji ogólnej i zawodowej. Szkolenia obejmują kluczowe zagadnienia związane z rehabilitacją zawodową osób z niepełnosprawnościami i umożliwiają zdobycie kompleksowej wiedzy w zakresie zatrudniania oraz funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w środowisku pracy.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie identyfikuje rosnącą potrzebę podnoszenia kompetencji pracowników w zakresie właściwej komunikacji i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób w spektrum autyzmu. Rozważane jest wdrożenie w przyszłości odpowiednich szkoleń.

Ad 7.

Działania planowane w związku ze zbliżającym się Światowym Dniem Świadomości Autyzmu stanowią element budowania świadomości społecznej oraz promowania postaw akceptacji i różnorodności. Urząd Miasta Krakowa włączy się w obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu, podejmując działania informacyjne i promocyjne na swoich oficjalnych stronach internetowych. Publikowane będą materiały przybliżające tematykę autyzmu, zwiększające świadomość społeczną oraz zachęcające mieszkańców do udziału w wydarzeniach organizowanych z tej okazji. Na miejskich portalach pojawią się również szczegółowe informacje o planowanych inicjatywach, które mają na celu budowanie postawy zrozumienia, akceptacji i wsparcia dla osób w spektrum autyzmu oraz ich rodzin. Dzięki tym działaniom UMK pragnie aktywnie wspierać integrację społeczną oraz promować wartości oparte na empatii i otwartości.

W ramach działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, Grodzki Urząd Pracy w Krakowie uczestniczy w inicjatywach realizowanych w ramach Małopolskiego Partnerstwa na Rzecz Osób Młodych. W ramach Partnerstwa funkcjonują grupy tematyczne, w tym Zespół, którego działania koncentrują się wokół problematyki zdrowia młodych Małopolan. W ramach prac tego zespołu zainicjowano koncepcję przeprowadzenia akcji informacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej, której celem jest przybliżenie zagadnień związanych z problematyką zdrowia psychicznego. Najbliższa taka akcja została zaplanowana na 2 kwietnia, czyli w Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. W tym dniu opracowane i przygotowane przez Zespół materiały edukacyjne zostaną przekazane do szkół oraz placówek oświatowych, gdzie będą mogły zostać wykorzystane przez nauczycieli i wychowawców w trakcie zajęć prowadzonych z uczniami.

W związku ze zbliżającym się Światowym Dniem Świadomości Autyzmu również krakowskie Domy Pomocy Społecznej planują organizację różnych wydarzeń i działań:

1) Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II w Krakowie przy al. Modrzewiowej 25 zorganizuje dwa wewnętrzne wydarzenia:
   - „Jestem tutaj” - 2 kwietnia 2026 r. - wydarzenie będzie mieć charakter integracyjny ze środowiskiem lokalnym;
   - warsztaty edukacyjne dla mieszkańców i zaproszonych gości - 8 kwietnia 2026 r.
2) Dom Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 43 postanowił ustanowić cały miesiąc kwiecień 2026 r. „Miesiącem Świadomości Autyzmu” i stworzyć „Niebieski Ogród Zmysłów” w ogrodzie sensorycznym Domu. W tym czasie zaplanowane są następujące aktywności i wydarzenia:
   - Drzewo Świadomości – na przygotowanym podczas zajęć terapeutycznych kartonowym drzewie oraz na żywych drzewach w ogrodzie Domu mieszkańcy zawieszą niebieskie wstążki i papierowe motyle;
   - Strefa Natury - warsztaty w ogrodzie DPS, gdzie wspólnie zostaną posadzone kwiaty w odcieniach niebieskiego oraz zioła i inne rośliny;
   - Strefa Doświadczeń (Ścieżka Sensoryczna) – w celu zrozumienia, jak osoby z autyzmem odbierają bodźce mieszkańcy pokonają specjalnie przygotowaną ścieżkę faktur;

- warsztaty plastyczne „Wszystkie Odcienie Błękitu”, polegające na tworzeniu z mieszkańcami prac plastycznych z użyciem różnych technik ekspresyjnych i sensorycznych. Z wykonanych prac powstanie wystawa;
- szkolenie personelu na temat „Agresja i inne trudne zachowania dzieci w spektrum autyzmu”.

3) Dom Pomocy Społecznej Nowa Huta planuje następujące działania:
   - rozmowy edukacyjne z mieszkańcami na temat autyzmu, jego objawów i trudności, z jakimi zmaga się osoba dotknięta zaburzeniem;
   - wykonanie tablicy informacyjnej na temat autyzmu;
   - 2 kwietnia 2026 r. mieszkańcy i pracownicy będą nosili niebieskie wstążeczki na znak solidarności z osobami z autyzmem;
   - przygotowanie warsztatów sensorycznych pokazujących jak osoby w spektrum autyzmu odbierają bodźce;
   - zaprezentowanie krótkiego filmu pokazującego życie osób dotkniętych autyzmem;
   - zajęcia artystyczne (malowanie, tworzenie kolaży lub prac „jak widzę świat", układanie puzzli w kolorze niebieskim);
   - zajęcia relaksacyjne, muzykoterapia (tworzenie bezpiecznej, wyciszającej przestrzeni).

Ad 8.

Jak wynika z powyżej zaprezentowanego materiału, Miasto Kraków oraz jego jednostki organizacyjne stale współpracują z podmiotami zewnętrznymi, w tym organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami wsparcia w zakresie aktywizacji osób w spektrum autyzmu i prowadzenia działań mogących przynieść im korzyści terapeutyczne. Urząd Miasta Krakowa współpracuje z licznymi organizacjami, działającymi również na rzecz osób w spektrum autyzmu (m.in. Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Krakowie czy Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Ognisko”).

Wydział Polityki Społecznej, Równości i Zdrowia UMK w zakresie wsparcia finansowego, określonego w *Programie współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi* na dany rok, ogłasza otwarte konkursy ofert, do których aplikować mogą organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Organizacje mogą pozyskać środki na działania związane ze wsparciem osób z niepełnosprawnościami, w tym osób autystycznych w takich konkursach jak integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami oraz działania wspierające rodzinę z dzieckiem niepełnosprawnym lub dorosłym dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto, Gmina Miejska Kraków rokrocznie organizuje (również w ramach otwartych konkursów ofert) możliwość organizacji przez organizacje pozarządowe ferii zimowych i półkolonii letnich dla dzieci z niepełnosprawnościami.

Wydział Polityki Społecznej, Równości i Zdrowia udziela również wsparcia finansowego organizacjom pozarządowym w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Ten tryb zlecania zadań umożliwia zawarcie umowy o realizację zadania publicznego oraz przekazanie dotacji organizacji pozarządowej z pominięciem otwartego konkursu ofert. Dotyczy on jedynie zadań o charakterze lokalnym lub regionalnym, realizowanych w okresie nie dłuższym niż 90 dni, których wartość dofinansowania lub finansowania nie przekracza kwoty 10 000 zł.

W 2026 r. w trybie art. 19a zostały złożone następujące oferty o realizację zadań na rzecz osób w spektrum autyzmu:

1) Stowarzyszenie Razem dla Integracji z siedzibą w Krakowie, os. Ogrodowe 10/18, 31-915 Kraków – oferta pn. „Przeprowadzenie diagnoz integracji sensorycznej, integracji społecznej TUS, logopedycznych oraz terapii ręki”,
2) Stowarzyszenie Razem dla Integracji z siedzibą w Krakowie, os. Ogrodowe 10/18, 31-915 Kraków – oferta pn. „Warsztaty z programowania, projektowania oraz wdrożeń cyfryzacji dla podopiecznych SRDI”,
3) Stowarzyszenie Edukacyjne Integracja z siedzibą w Krakowie, os. Urocze 14, 31-954 Kraków – oferta pn. „VIII Integracyjny Piknik Rodzinny”.

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie od 2014 r. współpracuje z Fundacją Wspierania Rozwoju Społecznego Leonardo oraz jednostką budżetową Gminy Miejskiej Kraków pn. Środowiskowy Dom Samopomocy „VITA”, w ramach której na terenie Spółki organizowane są warsztaty zajęciowe dla uczestników obu jednostek, czyli dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym ze spektrum autyzmu. Podejmując współpracę, MPK S.A. kierowała się potrzebą zwalczania zjawiska wykluczenia społecznego i stygmatyzacji osób z niepełnosprawnościami oraz walki ze stereotypami dotyczącymi osób dotkniętych chorobą psychiczną, a także doceniając wartość treningu umiejętności praktycznych jako formy aktywizacji zawodowej i społecznej takich osób oraz ich usamodzielniania.

Ad 9.

Aktywizacja zawodowa osób w spektrum autyzmu realizowana jest w szczególności poprzez działania o charakterze przygotowawczym, takie jak treningi umiejętności społecznych i praktycznych, warsztaty oraz inne formy wsparcia. Działania te mają na celu zwiększenie kompetencji niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy oraz wspieranie procesu usamodzielniania. Osoby z niepełnosprawnością (w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) będące w wieku aktywności zawodowej, mogą zostać objęte treningiem kompetencji i umiejętności społecznych. Usługa realizowana jest w formie spotkań indywidualnych i grupowych, a jej zakres uzależniony jest od indywidualnych potrzeb beneficjentów zadania.

Miasto prowadzi aktywizację zawodową osób w spektrum autyzmu również poprzez kompleksowe działania edukacyjne i wsparcie rozwojowe. Uczniowie otrzymują orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, co pozwala na przygotowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, rozwijających kompetencje niezbędne do funkcjonowania na rynku pracy.

W szkołach i placówkach oferowane są zajęcia rewalidacyjne i specjalistyczne, które wspierają rozwój kompetencji społecznych, komunikacyjnych i funkcjonalnych. Dodatkowo uczniowie mają zapewnione wsparcie psychologa, pedagoga oraz nauczycieli wspomagających, a w zależności od indywidualnych potrzeb mogą uczęszczać do oddziałów integracyjnych lub specjalnych.

Miasto wspiera także kształcenie techniczne i branżowe, umożliwiając naukę w technikach, branżowych szkołach I stopnia, szkołach przysposabiających do pracy oraz w szkołach policealnych specjalnych. Uczniowie uczestniczą w praktykach zawodowych dostosowanych do ich możliwości funkcjonalnych, a zajęcia praktyczne realizowane są zarówno w pracowniach szkolnych, jak i u współpracujących pracodawców. Dzięki tym działaniom osoby w spektrum autyzmu zyskują realne wsparcie w rozwoju kompetencji zawodowych i przygotowaniu do samodzielnego wejścia na rynek pracy.

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie podejmuje szereg działań mających na celu wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym osób znajdujących się w spektrum autyzmu, zarówno w ramach działalności prowadzanej bezpośrednio w siedzibie Urzędu, jak i poprzez inicjatywy realizowane poza jego strukturami. Uwzględniając specyfikę kontaktu z osobami w spektrum autyzmu, wymagającą empatii, cierpliwości oraz indywidualnego dostosowania sposobu komunikacji, obsługą tej grupy klientów zajmują się odpowiednio przygotowani pracownicy, w tym psychologowie zatrudnieni w Urzędzie.

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie realizuje również działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, poprzez współpracę z różnymi instytucjami oraz podmiotami wspierającymi ich aktywizację społeczną i zawodową. W ramach podejmowanych inicjatyw Urząd od wielu lat współpracuje z Zakładami Aktywności Zawodowej, Warsztatami Terapii Zajęciowej oraz Specjalnymi Ośrodkami Szkolno-Wychowawczymi. W ramach tej współpracy utrzymywane są kontakty m.in. z Zakładem Aktywności Zawodowej – Pensjonat i Restauracja „U Pana Cogito", utworzonym przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin „Zdrowie Psychiczne". Projekt ten powstał w odpowiedzi na potrzebę tworzenia chronionych miejsc pracy dla osób chorujących psychicznie, przy jednoczesnym zachowaniu rynkowego charakteru działalności.

Ponadto Grodzki Urząd Pracy w Krakowie angażuje się we wspólne inicjatywy z Zakładem Aktywności Zawodowej „Pensjonat na Wzgórzach", prowadzonym przez Stowarzyszenie Integracyjne Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Szansa", w których zatrudniane są osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności. GUP współpracuje również z Chrześcijańskim Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „Ognisko", zajmującym się wspieraniem osób z niepełnosprawnościami w rozwijaniu ich samodzielności oraz w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym i zawodowym. Stowarzyszenie realizuje projekty aktywizacji zawodowej (w tym model zatrudnienia wspomaganego), skutkujące zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy, a także prowadzi przedsiębiorstwo społeczne i spółdzielnię socjalną.

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie realizuje ponadto działania informacyjne dotyczące projektów zewnętrznych skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu. Projekty te mają na celu w szczególności poprawę dostępu tej grupy osób do rynku pracy oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu. W celu podnoszenia kwalifikacji w zakresie pomocy osobom z niepełnosprawnością pracownicy GUP uczestniczą w konferencjach, sympozjach, spotkaniach oraz szkoleniach organizowanych przez instytucje i organizacje zajmujące się problematyką niepełnosprawności, promujących rozwiązania oraz innowacje społeczne, mające na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami.

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie jest przygotowany do obsługi osób w spektrum autyzmu, uwzględniając ich specyficzne potrzeby w procesie korzystania z usług i podejmuje w tym zakresie różnorakie działania. Odpowiednie przygotowanie pracowników, w tym zapewnienie wsparcia psychologicznego, współpraca z instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych mają na celu pomoc i ułatwienie osobom w spektrum autyzmu dostępu do usług rynku pracy, zwiększenie ich szans na aktywizację zawodową oraz wspieranie funkcjonowania w środowisku pracy i w życiu społecznym.

Ad 10.

Młode osoby w spektrum autyzmu, posiadające predyspozycje do podjęcia zatrudnienia, mogą korzystać z instrumentów wsparcia dostępnych w ramach działań Miasta i miejskich jednostek organizacyjnych oraz inicjatyw realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Obejmują one między innymi udział w zajęciach aktywizujących, treningach kompetencji społecznych oraz działaniach przygotowujących do wejścia na rynek pracy. Zakres wsparcia jest każdorazowo dostosowywany do indywidualnych potrzeb oraz możliwości danej osoby.

Młode osoby w spektrum autyzmu, które napotykają trudności w znalezieniu zatrudnienia, mogą korzystać z różnorodnych form wsparcia zawodowego. Na etapie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej realizowane są zajęcia doradztwa zawodowego dostosowane do możliwości ucznia, treningi umiejętności społecznych przydatnych w pracy, zajęcia rozwijające samodzielność i kompetencje praktyczne, a także aktywności wspierające rozwój kompetencji niezbędnych w edukacji, życiu społecznym i zawodowym.

Od 2021 r. w Krakowie działa Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Krakowski Ośrodek Kariery", której celem jest wspieranie szkół, w tym szkół specjalnych, w zakresie preorientacji zawodowej i doradztwa zawodowego. Ośrodek pomaga uczniom w poznaniu własnych zainteresowań, wartości i predyspozycji zawodowych, w planowaniu ścieżki edukacyjnej i kariery, a także w zapoznaniu się z rynkiem pracy i możliwościami wyboru zawodu. Specjaliści prowadzą indywidualne konsultacje, diagnozy oraz udzielają porad dla uczniów i rodziców. Ośrodek wspiera uczniów aktywnymi metodami w wyborze dalszego kształcenia i planowaniu kariery, prowadzi warsztaty rozwijające kompetencje społeczne, autoprezentację oraz umiejętność rozmowy kwalifikacyjnej, organizuje szkolenia i porady dla rodziców, a także współpracuje z kadrą pedagogiczną szkół. Realizowane są również projekty, np. całoroczny program „Klasa dla ASA", skierowany do uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej o neuroróżnorodnych potrzebach, który rozwija kompetencje społeczno-emocjonalne i miękkie przydatne w szkole i w przyszłej pracy. Rodzice mają możliwość uczestnictwa w konsultacjach indywidualnych i spotkaniach grupowych, poszerzających wiedzę o potrzebach ich dzieci, a specjaliści Ośrodka w trybie ciągłym diagnozują młodzież i wspierają ją w procesie wyboru zawodu.

Wsparcie w wejściu na rynek pracy realizowane jest również przez Grodzki Urząd Pracy w Krakowie, oferujący pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe oraz programy aktywizacyjne.

W ramach działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym osób w spektrum autyzmu, Grodzki Urząd Pracy w Krakowie od wielu lat aktywnie uczestniczy w inicjatywach realizowanych w ramach Małopolskiego Partnerstwa na Rzecz Osób Młodych. Partnerstwo to zostało powołane w 2014 r. z inicjatywy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie jako platforma współpracy instytucji z sektora publicznego, edukacyjnego oraz biznesu, której celem jest wspieranie aktywizacji zawodowej młodych mieszkańców Małopolski oraz rozwój ich przedsiębiorczości. W ramach partnerstwa funkcjonują grupy tematyczne, w tym zespół, którego działania koncentrują się wokół problematyki zdrowia młodych Małopolan. W pracach tego zespołu uczestniczą psychologowie oraz doradcy zawodowi zatrudnieni w Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie. W ramach prac tego zespołu zainicjowano koncepcję przeprowadzenia akcji informacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży szkolnej, której celem jest przybliżenie zagadnień związanych z problematyką zdrowia psychicznego.

Istotnym elementem działalności Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie jest organizowanie spotkań z młodzieżą ze szkół specjalnych oraz ośrodków szkolno-wychowawczych, a także z uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy oraz zakładów aktywności zawodowej. W trakcie tych spotkań omawiane są zagadnienia dotyczące korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z usług Urzędu, ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności związanych z poszukiwaniem zatrudnienia oraz dostępnych form wsparcia, w tym m.in. staży, szkoleń oraz dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Działania te uzupełniane są przez projekty organizacji pozarządowych (m.in. finansowane ze środków PFRON), które zapewniają kompleksowe przygotowanie do zatrudnienia, w tym szkolenia, staże oraz zatrudnienie wspomagane.

z up. PREZYDENTA MIASTA

Maria Klaman
Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa

Klaman Maria

Elektronicznie podpisany przez Klaman Maria
Data: 2026.04.02 09:34:21 +02'00'

Otrzymują:
1. Adresat
2. Wydział Polityki Społecznej, Równości i Zdrowia
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie
4. Wydział Komunikacji Społecznej
5. Grodzki Urząd Pracy w Krakowie
6. Wydział Edukacji i Projektów Edukacyjnych
7. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A.
8. Wydział Mieszkalnictwa
9. Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Osób z Niepełnoprawnościami
10. Biuletyn Informacji Publicznej
11. Aa